

Zaznamenali sme

■ **V apríli 2009 odišiel Henri Meschonnic (1932–2009), jeden z veľkých intelektuálov 20. storočia vo Francúzsku, básnik, prekladateľ, lingvista a teoretik prekladu,** ktorý konceptualizoval preklad ako pôvodné umenie. Bol uznávaným odborníkom na preklad *Bible* a jeho teoretická reflexia zmenila súčasné uvažovanie. Prekladateľ sa v nej stal autorom a subjektom v dvojitom jazykovom systéme, umožňujúcim pôvodnému jazyku vtlačiť pečať prekladovému jazyku. Nosné pojmy tu boli rytmus (zachovával viazanosť poézie a v preklade *Bible* aj hebrejské frázovanie), subjekt – autor prekladu, a koncept básne. Spracoval ich v knihe *Poetika prekladania* (Poétique du traduire, 1999). V práci *Kritika rytmu* (Critique du rythme, 1982) položil základy odlišnej kultúrnej antropológie s tým, že život človeka treba skúmať v jednote básne, jazyka, histórie, etiky a politiky. V knihe *Etika a politika prekladania* (Ethique et politique du traduire, 2007) zavŕšil systémovú teóriu prekladu, hoci termín systém neuznával. Odišiel múdry, prítlačlivý človek a originálny mysliteľ, ktorý vytvoril významné dielo a zanechal hlboké stopy v myslení o jazyku, literatúre a o preklade.

K. B.

■ **V dňoch 8. – 9. 5. 2009 sa pod názvom NRF a Nyugat: medzi tradicionalizmom a modernitou uskutočnilo medzinárodné kolokvium v Budapešti** v Ústave pre výskum literatúry Maďarskej akadémie vied. Spoluorganizátormi boli Medziuniverzitné centrum francúzskych štúdií a Oddelenie francúzskych štúdií Univerzity Eötvösa Loránda. Témou bol vývin dvoch mienkotvorných časopisov 20. storočia vo Francúzsku a v Maďarsku, ktoré sa svojím charakterom líšili. Zatiaľ čo Nouvelle Revue Française sa orientovala na francúzsku modernú literatúru a vyústila do príklonu k profašizmu (pôsobil v nej aj J. Benda), revue Nyugat sa venovala súdobej francúzskej literatúre a bola otvorenejšia. Podobným prípadom zo slovenskej kultúry sa zaoberala L. Vajdová z ÚSvL SAV, ktorá porovnávala vývin v časopisoch Elán a Slovenské pohľady.

L. V.

■ **V dňoch 23. a 24. mája 2009 prebehla vo Varšave medzinárodná vedecká konferencia Ego-dokument a literatúra** (organizátor Inštitút rusistiky Varšavskej university). Téma nadväzovala na niekoľkoročný výskumný program inštitútu, zameraný na autobiografizmus v literatúre a autobiografické žánre alebo ego-dokumenty (denníky, zápisníky, korešpondencia atď.). Teoreticky bola pripravená intenzívnym štúdiom autobiografizmu v poľskej literárnej vede (práce M. Czermińskiej, A. Cieńskiego, R. Lubas-Bartoszyńskiej a ďalších). Na konferencii sa zúčastnila doc. PhDr. Oľga Kovačičová, CSc., pracovníčka Ústavu svetovej literatúry SAV,

ktorej príspevok s názvom *Genologické aspekty memoárov* bol zaradený medzi plenárne prednášky. Medzi najzaujímavejšie príspevky patrila prednáška prof. Natana Tamarčenku (Lomonosovova univerzita) o dialogických formách v žánri memoárov u (interview) na materiáli spomienok M. Bachtina z posledných rokov jeho života.

O. K

■ **Slavistický ústav Univerzity v Kolíne nad Rýnom usporiadal dňa 25. 6. 2009 medzinárodné sympóziu venované tvorbe Milana Rúfusa**, na ktorom sa zúčastnili aj slovenskí literárni vedci. Účastníci sympózia analyzovali aspekty Rúfusovej tvorby a historické a translatologické súvislosti jeho diela v nemeckojazyčných krajinách. Podujatie vzniklo v rámci intenzívnej spolupráce medzi ÚSvL SAV a Univerzitou v Kolíne. Prof. B. Zelinsky, iniciátor sympózia, priniesol nuansovaný rozbor poetologickej reflexie básnika, zatiaľ čo A. Bžoch sa venoval jeho zástoju v modernej európskej poézii a M. Žitný ideovým a estetickým dimenziám Rúfusovej esejistiky. Možnosti spoločného výskumu sa ukázali vo výskume jeho prekladovej tvorby (M. Žitný) a recepcie v Nemecku (M. Jähnichen). Príspevky vyvolali zaujímavú diskusiu a prehĺbili poznanie slovenského básnika v medzinárodnom kontexte.

M. Ž.

■ **31. ročník Letnej školy prekladu (16. 9. – 18. 9. 2009) niesol názov Editor, redaktor, prekladateľ**. Prednášajúci tvorili širokú škálu odborníkov, prekladateľov, editorov a redaktorov z prostredia konkrétnej prekladateľskej praxe i z akademického prostredia (Banská Bystrica, Nitra, Prešov, Bratislava) a venovali sa téme z rôznych aspektov: z teoretického hľadiska (E. Gromová, J. Vilikovský), z hľadiska praxe, napr. redakčná práca na konkrétnom preklade poézie a prózy (E. Somolayová, K. Chmel), problematika redigovania, editovania literárnych, hraničných aj neliterárnych textov či premenám postavenia a práce redaktora pri porovnaní minulosti a súčasnosti (V. Hegerová). Súčasťou Letnej školy prekladu boli aj večerné besedy s laureátmi Ceny Mateja Bela (Samuel Dúbrava) a Ceny Jána Hollého (Milan Richter a Ján Štrasser).

G. M.

■ **Dňa 23. 9. sa konala na pôde ÚSvL prednáška Dr. Romana Halfmanna z Univerzity Johanna Guttenberga v Mainzi pod názvom Problém Kafka – keď autori čítajú Kafka**. Dr. Halfmann prišiel na pozvanie Oddelenia porovnávacej literárnej vedy ako uznávaný nemecký kafkológ, člen Kafkovej spoločnosti v New Yorku, Nemeckej Kafkovej spoločnosti, Medzinárodnej spoločnosti Th. Bernharda vo Viedni. Jeho prednáška o recepcii Kafku v rozličných literatúrach rozprúdila nielen neobyčajne živú diskusiu medzi komparatistami o problémoch metodológie porovnávacieho výskumu, kontextu a intertextuality, ale nastolila aj otázky vzťahov a vplyvu „pretextov“, originality, geniality a podobných pojmov, ktoré znova svojším spôsobom ožívajú v období postmodernity.

M. B.

■ **Dňa 30. septembra predniesla literárna historička Dr. Barbara Kalla prednášku na tému aktuálneho výskumu romantizmu v nizozemskej literatúre** v ÚSvL SAV. Niderlandistka z Wroclawu publikovala v Poľsku pramennú prácu *Programy romantyzmu v Niderlandach* (2007) a na pôde SAV predstavila flexibilnú koncepciu romantizmu, založenú na myšlienke prekračovania žánrov, času, priestoru a poetických pravidiel, vystihujúcu literárne a kultúrne dianie aj v tých častiach Európy, ktoré sa z hľadiska vývinu romantického hnutia nepovažovali za centrálné. Na done dávna neznámych a zabudnutých príkladoch umeleckej estetiky ukázala, akú úlohu zohrávalo v diskusiách prvej polovice 19. storočia romantické literárne dedičstvo napriek tomu, že nizozemská

kultúra romantizmus odvrhla. Výskum Dr. Kally korešponduje s prehodnocovaním romantizmu v stredovýchodnej Európe, ktoré charakterizuje aj výskum časti slovenskej literárnej vedy.

A. B.

■ **Translating beyond East and West (Preklad za Východom a Západom) je názov medzinárodnej konferencie, ktorá sa uskutoční v Prahe 14. – 16. októbra 2009.** Usporiadáva ju Ústav translatologie Univerzity Karlovy ako jedenáste vedecké stretnutie o prekladaní a tlmočení na medzinárodnej úrovni. Zameria sa na výskum a kritické pohľady na staršie (Východ vs Západ) i novšie paradigmy translatológie a na sociologické, filozofické a kulturologické štúdie (gender, cultural studies). Vedecká rada konferencie (D. Gile, H. Trivedi) vyzýva na provokatívne a inovatívne pohľady v preklade vrátane otázok tlmočenia na rôznych úrovniach a vo vzťahu ku globalizačným, lokalizačným a internacionalizačným tendenciám. Do programu patrí aj zhodnotenie ruského formalizmu a českého štrukturalizmu ako prameňa západných prekladových štúdií.

L. V.